

Зоряні миті Леоніда Каденюка

У 1995 році увесь світ облетіла звістка про склад екіпажу космічного корабля «Колумбія», до якого увійшов українець. Зазначалось, що перемовини про співпрацю України і США в освоєнні космосу велись на рівні президентів. Адже це був не лише особистий успіх Леоніда Каденюка, але й змога продемонструвати всьому світу: Україна – незалежна і самобутня держава, де є талановиті науковці.

Зрештою Леоніда Каденюка запросили на базу NASA для фінальної підготовки до польоту на американському космічному кораблі «Колумбія». Всі учасники місії були вражені, наскільки українець був зібраним, швидким на рішення та виваженим у критичні моменти.

Старт у космос багаторазового транспортного космічного корабля (БТКК) «Колумбія» з місією STS-87, до складу екіпажу якої входив Леонід Каденюк, було заплановано на 19 листопада 1997 року з Космічного центру імені Джона Кеннеді, що на мисі Канаверал штату Флорида (США). Саме ця «Колумбія» була тим першим кораблем із серії Shuttle, який уперше полетів у космос. Свою назву космічний корабель «Колумбія» отримав на честь першого американського океанського корабля, який здійснив кругосвітню подорож.

Спеціалістом з корисного навантаження місії STS-87 був призначений громадянин України – Леонід Каденюк.

Він народився 28 січня 1951 року в селі Клішківці Хотинського району Чернівецької області в сім'ї вчителів.

До 1965 року вчився у Клішковицькій восьмирічній школі, потім закінчив Клішковицьку середню школу в 1967 році зі срібною медаллю. 1971 році завершив навчання в Чернігівському Вищому військовому авіаційному училищі льотчиків, отримавши спеціальність «Пілотування і експлуатація літальних апаратів» та кваліфікацію льотчика-інженера. У 1976 році був відібраний до загону радянських космонавтів. 1977 р. закінчив Центр підготовки льотчиків-випробувачів при Державному науково-дослідному інституті ім.В.П.Чкалова. Упродовж двох років (1977-1979 рр.) пройшов загально космічну підготовку в Центрі підготовки космонавтів імені Ю.О.Гагаріна й отримав диплом і кваліфікацію космонавта-випробувача. У 1989 р. закінчив літакобудівельний факультет Московського авіаційного інституту й отримав фах інженера-механіка.

Військове звання – полковник, присвоєне в 1986 році. Як і американські колеги, Каденюк – військовий льотчик-випробувач. Літав на 56 типах і модифікаціях літаків різного призначення, в основному на винищувачах. Льотчик-випробувач 1 класу.

У Зоряному містечку під час підготовки до космічних польотів отримав унікальну інженерну та льотну підготовку.

На мис Канаверал прилетіли перші особи керівництва України, які хвилювались за успіх польоту, за долю того, кого вони посилають в цю цікаву, необхідну Україні, але небезпечну подорож. Прибули й рідні Леоніда Костянтиновича.

На старті були й односельчани Каденюка, яких він запросив особисто. Йому дуже хотілося, щоб і вони стали безпосередніми свідками його старту. Адже в космос летить їхній земляк, якого вони знають з дитинства.

На прес-конференціях більшість запитань журналістів після командира екіпажу було до Каденюка. Їх вражала велика кількість типів літаків та їхніх модифікацій, які він випробував і на яких літав. Не могли журналісти обійти й його довготривале очікування польоту в космос, і наполегливість у досягненні своєї мети.

Американська преса перед польотом писала: «Українці готують місце в історії. Перший український космонавт, який полетить на Шатлі, може зайняти почесне місце в національній історії. Хоча українці літали в космос раніше, але тоді вони були радянськими космонавтами й ніколи як представники власної країни, тому Каденюк – перший космонавт України як держави».

Кожний космічний екіпаж НАСА має свій символ-знак для історії. Створенням такого символу займається безпосередньо екіпаж. Під час спільного обговорення члени екіпажу вирішили, що він повинен мати форму космічного шолома для роботи у відкритому космосі в розрізі у профіль.

У лівій частині шолома відображена Земля, у правій – космос, Сонце і зірки. А посередині Шатл «Колумбія» немовби з'єднує Землю й Космос. Золоті спалахи, які віддзеркалюються на поверхні шолома, зображують сонячну корону, яка вивчатиметься з допомогою супутника «Спартан». Напис «mg» - мікрогравітація, як ще інколи називають стан невагомості. Командир корабля БТКК «Колумбія»

Кевін Крігел запропонував зобразити прапор України як держави, представник якої летить у космос, на символі польоту. Для Леоніда Каденюка це була надзвичайно приємна несподіванка. Так поряд з прізвищем Каденюка на символі місії STS-87 з'явився прапор України. Саме таким незвичайним способом жовто-блакитний прапор України ввійшов в історію світової космонавтики. Леонід Костянтинович відчув гордість і за Україну, й за прапор на символі, й за свою причетність до того, що його розміщено на символі екіпажу.

До складу екіпажу «Колумбія» входили представники чотирьох народів: американці, японець, українець та індіанка. Американські психологи, які спостерігали за діяльністю екіпажу в космосі, відзначали його як на диво дружний і психологічно вдало підібраний колектив. Всі члени екіпажу були неконфліктні, доброзичливі та терпимі одне до одного. А це надзвичайно важливо в замкнутому просторі під час тривалого космічного польоту.

В 46 років! здійснилась мрія Каденюка про політ у космос. В польот із собою він взяв не лише свою мрію, а і свою любов до України. Серед його речей були: прапор України, тризуб, «Кобзар», портрети видатних вчених у галузі космонавтики, фото друга, який загинув так і не побувавши в космосі та касети з українськими піснями, які він потім вмикав колегам.

Кожен космонавт обирав мелодію для пробудження (о сьомій ранку за х'юстонським часом.) У цей час із Центру управління польотом на борт «Колумбії» трансливалася певна музика, яка слугувала сигналом для пробудження. Кожен із членів екіпажу замовив її ще перед польотом. Пам'ятаючи, що в Україні день починається з гімну держави, Каденюк вирішив його й запропонувати як сигнал до пробудження. Йому хотілося, щоб гімн України вперше в історії пролунав у космосі над усією планетою. Ця подія відбулася саме за його ініціативою. Таким чином, під час орбітального польоту екіпаж міжнародного космічного корабля «Колумбія» двічі прокидався під звуки гімну нашої держави

У космосі Каденюк мав здійснити десять цікавих біологічних експериментів з трьома видами рослин: Брасіка рапа, соя та мох. Ці дослідження були об'єднані під назвою «Спільний українсько- американський експеримент» (СУАЕ). Їхня мета – вивчення впливу умов невагомості на розвиток рослин та людини з тематики «Людина і стан невагомості».

За свідченням дружини космонавта, після польоту до космосу змінився і сам Каденюк, бо до тої події він не був побожним, та вважав що людина одна у Всесвіті.

Про свій політ у космос Каденюк написав книгу «Місія – Космос», що вийшла 2009 році у видавництві «Пульсари», отримала перше місце на конкурсі «Книжка року 2009» в номінації «Обрії».

В ній Леонід Костянтинович пише: «Неймовірні космічні враження неминуче вплинули на моє сприйняття життя на Землі й примусили по-особливому, крізь призму побаченого, відчутого і передуманого в космосі, сприйняти проблеми людського суспільства, з почуттям відповідальності й турботи ставитись до навколишнього світу...

Крім позитивних вражень були й негативні від того, що я побачив — це надзвичайно тоненький прошарок атмосфери, який окутує Землю на фоні чорного Космосу. Мене аж жах якийсь пройняв:

невже в такому тоненькому прошарку існує життя... Там розумієш наскільки неправильно живе суспільство. Маю на увазі створення ядерної, хімічної зброї — все це засмічує нашу біосферу».

Леонід Каденюк раптово помер 31 січня 2018 року під час ранкової пробіжки від серцевого нападу. Він залишився в пам'яті друзів і колег надзвичайно скромною людиною: завжди ходив пішки, без охорони.

Втім, в космосі він залишився назавжди: нещодавно астероїд №399673, відкритий ще в 2004 році Андрушівською астрономічною обсерваторією, названо на його честь - Каденюк.

Перший космонавт незалежної України був переконаний, що ми, українці, будемо достойно й далі підкорювати Всесвіт. До освоєння космосу ми причетні від самого початку проникнення в нього людини і зробили для цього вагомий внесок – і теоретичний, і практичний. Варто згадати видатні імена українців та вихідців з України: Олександра Засядка, Миколу Кибальчича, Юрія Кондратюка, Сергія Корольова, Валентина Глушка, Михайла Янгеля, Володимира Уткіна, Павла Поповича (першого українця-космонавта).

Важливою передумовою успішного космічного майбутнього України стало створення в 1991 р. Українського молодіжного аерокосмічного об'єднання

«Сузір'я». Авіаційно-космічний центр Київського Палацу дітей та юнацтва як спеціальна освітня установа достойно представляє нашу столицю, українську освіту і нашу Україну.

Педагоги авіаційно-космічного центру (АКЦ) навчають основам радіозв'язку, парашутної, льотно-штурманської підготовки, конструювання, початкового авіа – та ракето моделювання тощо.

Головна мета АКЦ – популяризувати авіацію серед дітей і молоді та дати необхідні основи вмінь, що стануть у нагоді для захисту Батьківщини. Авіаційно-космічний центр КПДЮ за свою плідну роботу нагороджений у 2023 році «Зіркою космонавта Каденюка».

28 січня 2019 року в Київському планетарії відбулася презентація відзнаки «Зірка космонавта Каденюка», засновану низкою громадських організацій.

Першим «Зірку космонавта Леоніда Каденюка» отримав другий президент України Леонід Кучма, який безпосередньо домовлявся про участь представника України у польоті на американському космічному кораблі «Колумбія».

Організатори заходу звернулися до Леоніда Кучми з проханням передати таку само відзнаку його колезі Біллу Клінтону.

Відкриття монументу українському космонавту, Герою України Леоніду Каденюку відбулося на Байковому кладовищі 5 грудня — у 23-тю річницю повернення Леоніда Каденюка з космосу на Землю на шатлі «Колумбія».

